

Brandveiligheid bij Reinaerde: meer dan alleen een inspectiecertificaat

Ton Holslag (links) en Teo Grovenstein (rechts)

Reinaerde is een zorgorganisatie in de provincie Utrecht voor mensen met een beperking. Brandveiligheid is op ruim 200 locaties, variërend van kantoren en dagcentra tot aan complexen voor beschermd wonen, van groot belang maar tegelijkertijd complex. Bovendien kostte het voor zorginstellingen per 1 januari 2015 verplichte inspectiecertificaat brandmeldinstallaties Reinaerde de afgelopen tijd veel hoofdbrekens.

“Wij hebben vooral te maken met minder of niet zelfredzame personen en met mensen die vanuit zichzelf brandrisico’s als roken, koken en elektra met zich meebrengen”, antwoordt Ton Holslag op de vraag wat voor hem de grootste zorgen zijn als het gaat om brandveiligheid. Holslag is adviseur veiligheid bij Reinaerde en verantwoordelijk voor de veiligheid in en rond gebouwen.

Risicogestuurde aanpak

Vanuit zijn functie is Holslag medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het brandveiligheidsbeleid. Holslag: “Daarin staan de risico’s centraal en kijken we per locatie en per gebouw wat er eventueel nodig is aan extra branddetectie. Wij doen daarom vaak meer dan het in het Bouwbesluit vastgestelde wettelijk minimumniveau.” Hij illustreert dit aan de hand van een dagcentrum, waar volgens de geldende regelgeving alleen de ketelruimte een risicovolle ruimte is. “Maar wij vinden de snoezelruimte waarin veel elektra is verwerkt ook een risicovolle ruimte en nemen daar eveneens extra brandveiligheidsmaatregelen.”

Scenariodenken

Een tweede kenmerkend aspect van het brandveiligheidsbeleid betreft het denken in scenario’s. “Wij doen regelmatig ontruimingsoefeningen. Daarbij betrekken we nadrukkelijk onze medewerkers, onder andere door ze een scenario voor te leggen.” Holslag legt uit hoe dit werkt: “Wij vragen ze bijvoorbeeld wat ze zouden doen in geval ze binnen een kwartier een locatie zouden moeten ontruimen. Door erover na te denken komen ze zelf met creatieve oplossingen en ontstaat er een wisselwerking. Dat werkt beter dan dat ik allerlei plannen voor ze op papier zet.”

Bijzonder is dat ook mensen met een beperking bij de ontruimingsoefeningen worden betrokken. “Als het enigszins kan, doen we dat”, aldus Holslag. “Je kunt tijdens een oefening medewerkers natuurlijk de rol van cliënten laten spelen, maar dan handelen ze zoals zij denken dat iemand met een beperking bij een brand zal reageren. In de praktijk is dat vaak net even anders. Een medewerker kan wel denken dat een cliënt

naar buiten zal gaan, maar misschien kruipt hij wel onder zijn bed. Dat weet je pas als je ze erbij betreft.”

Holslag vertelt dat hij Veiligheidsregio Utrecht, als adviseur van het bevoegd gezag, meeneemt in deze bijzondere aanpak. “De Veiligheidsregio is gelukkig al ver met deze risicogestuurde aanpak. Ik heb daar een eigen accountmanager die ik kan vragen om met mij mee te denken. Belangrijk is dat je met elkaar in gesprek blijft en eerlijk en open communiceert. Daardoor weten zij dat wij een aantal zaken anders aanpakken.”

Maatwerk

Reinaerde is altijd op zoek naar maatwerk, waarbij veiligheid voor cliënten en medewerkers voorop staat. Zo is er op een van de locaties ooit voor gekozen om alleen in de verkeers-, algemene en slaapwachtruimten luid alarm toe te passen. De bewonerskamers werden ervan uitgesloten om onnodige onrust bij de cliënten te voorkomen. Een typisch voorbeeld van een zorgspecifieke maatwerkoplossing. Om de veiligheid te waarborgen werden medewerkers uitgerust met een DECT-toestel waarop het brandalarm binnenkomt.

“Een prima oplossing. Alleen komt maatwerk soms niet geheel overeen met de regelgeving en dat leidt dan tot knelpunten”, vertelt Teo Grovenstein, preventie-adviseur bij Betecom. Dit technisch beveiligingsbedrijf onderhoudt sinds begin 2017 voor Reinaerde de brandveiligheidsinstallaties onder certificaat en is aanwezig bij de oplevering en de inbedrijfstelling ervan. Grovenstein, die als projecteringsdeskundige nauw samenwerkt met Holslag vervolgt: “Wij zijn van mening dat je met zo’n oplossing weldegelijk uit de voeten kunt, mits je binnen het totale BIO-concept de organisatie op orde hebt.”

Inspectiecertificaat

Hiermee snijdt Grovenstein een heikel punt aan, waarmee momenteel veel zorginstellingen worstelen: de impact van het vanuit het Bouwbesluit per 1 januari 2015 verplichte inspectiecertificaat op basis van het CCV-inspectieschema Brandmeldinstallaties. Vanaf 2016 zijn gemeenten en veiligheidsregio’s gestart met handhaven, waarbij

31 december 2016 als uiterste datum werd aangehouden waarop het inspectiecertificaat moest zijn verkregen. Maar veel zorginstellingen is dit nog niet of slechts ten dele gelukt. Dat geldt ook voor Reinaerde, vertelt Holslag. “Nog niet al onze locaties beschikken over het inspectiecertificaat, maar we zijn er volop mee bezig. Vorig jaar werden we geconfronteerd met een aantal inspecties, waarbij de inspecteur constateerde dat de door ons gekozen oplossing – zoals ook in het eerder geschetste voorbeeld – niet aan de regels voldeed. We zitten momenteel in de fase dat deze punten worden opgelost.” Holslag heeft weinig begrip voor de ontstane situatie en legt uit waarom: “Al onze installaties zijn de afgelopen jaren gecertificeerd. Die certificaten kregen we van dezelfde certificatie- en inspectie-instellingen, die de zaak nu ineens afkeurden.”

Grovenstein schetst hoe het zover heeft kunnen komen. “Officieel is de certificeringsregeling op 1 januari 2015 verplicht gesteld. Al snel bleek toen dat de organisatie bij alle betrokken partijen – ‘inspectie-instellingen en zorginstellingen – nog zeker

niet toereikend was. Daardoor is de inspectiecertificering pas in 2016 echt op gang gekomen. Het vervelende is dat tijdens dit traject duidelijk werd dat er nogal eens verschil in interpretatie is van de kaders waarbinnen wordt goed- of afgekeurd. Ofwel kleur je binnen de lijntjes, of kijk je met de norm in de hand naar praktische oplossingen?”

Oplossing

Holslag en Grovenstein tonen zich ongelukkig met de gang van zaken, maar passen de installaties inmiddels wel aan. Holslag: “Dat is lastig, maar als we het niet doen krijgen we het inspectiecertificaat niet. En mocht er dan wat misgaan, dan krijgen we te horen dat we niet aan onze zorgplicht hebben voldaan.”

Grovenstein sluit af: “Om het inspectiecertificaat te verkrijgen, zullen we de problemen moeten oplossen. Met alle extra kosten die dat met zich meebrengt. Dat is jammer, want in de basis is certificeren en inspecteren goed. Immers, het gaat om veiligheid.”

“Terug naar de werkelijke veiligheid”

De Carante Groep is een samenwerkingsverband van dertien zelfstandige stichtingen (waaronder Reinaerde) die actief zijn in de geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg. Anneliek van Maarseveen werd in haar functie van senior adviseur veiligheid de afgelopen tijd regelmatig geconfronteerd met vragen vanuit de aangesloten stichtingen over het inspectiecertificaat. Zij is kritisch over de gang van zaken.

De Carante Groep is een kennisorganisatie en heeft geen hiërarchische bevoegdheden. Daarom is er geen centraal brandveiligheidsbeleid en zijn de stichtingen op dat terrein zelfstandig. Wel is er een sturingsmethodiek brandveiligheid en Van Maarseveen benadrukt dat brandveiligheid bij alle stichtingen hoog op de agenda staat. “Wij doen veel bovenwettelijk. En door onze specifieke cliënten – ouderen en verstandelijk gehandicapten – werken we ook met maatwerkoplossingen, waardoor we regelmatig afwijken van de standaarden.”

De invoering van het verplichte inspectiecertificaat had de afgelopen twee jaar een behoorlijke impact op de organisatie. Van Maarseveen: “Onze stichtingen waren en zijn er volop mee bezig, maar de problematiek is ingewikkeld. En belangrijker, sommige zaken zijn onbegrepen. Immers, we hebben gecertificeerde installaties, onderhoudscontracten met gecertificeerde bedrijven, enzovoort. Bovendien kost het veel geld, terwijl het in onze ogen onvoldoende bijdraagt aan de daadwerkelijke veiligheid in de zorg.”

In juni 2017 verscheen het rapport ‘Inspectiecertificering van brandbeveiliging in de zorg’ (Actiz, VGN, Octaaf Advies). In het rapport werden knelpunten rondom de invoering van het inspectiecertificaat gesignaleerd. Zo bleek er verschil in interpretatie van eisen tussen partijen, traden inspectie-instellingen niet overal hetzelfde op, keken verschillende inspectie-instellingen soms anders tegen dezelfde dingen aan, en waren inspecteurs binnen eenzelfde inspectie-instelling het soms niet met elkaar eens. Zorginstellingen gaven aan dat het daardoor vaak niet duidelijk was wat zij moesten doen om het inspectiecertificaat te krijgen. Ook kwam het voor dat inspectie-instellingen onderling, en inspectie-instellingen en onderhoudspartijen niet op één lijn zaten.

Van Maarseveen herkent zich in de kritiek uit het rapport en is blij met de voorgestelde verbeteracties. “Het voorstel om afwijkende oplossingen bespreekbaar te maken vind ik een goede zaak, evenals het door het CCV geopende meldpunt voor kwesties tussen inspectie-instellingen en onderhoudsbedrijven bij brandmeldinstallaties bij zorginstellingen. Wel wil ik de kanttekening plaatsen dat het slechts een meldpunt is om problemen te inventariseren en dat vind ik eigenlijk te mager. Het meldpunt is dus een goede eerste stap, maar volgens mij hebben we vooral behoefte aan een onafhankelijk advies- en een klachtenpunt.”

Gevraagd naar hoe certificatie en inspectie beter kan aansluiten op de zorgpraktijk is Van Maarseveen duidelijk: “Vooral door met elkaar – het CCV, installateurs, Il’s, zorginstellingen – in gesprek te gaan over het doel: veiligheid voor onze cliënten. Daarom vind ik het fijn dat wij nu ook bij het CCV aan tafel zitten. Ik hoop echt dat we hierdoor teruggaan naar de werkelijke veiligheid en niet meer praten over systeemveiligheid.”

REACTIE CCV

Het CCV herkent de conclusies uit het onderzoek van ActiZ en VGN en beschouwt het rapport als belangrijke impuls voor samenwerking in het oplossen van de knelpunten. Het meldpunt dat Het CCV in juli 2017 lanceerde, is bedoeld om te ontdekken wat er misgaat in het inspectietraject van brandmeldinstallaties bij zorginstellingen. De analyse van de knelpunten wordt gebruikt om samen met inspecteurs en onderhoudsbedrijven te zoeken naar structurele oplossingen, waardoor het inspectie-proces gemakkelijker, efficiënter en (daardoor) goedkoper wordt.

Het CCV is onafhankelijk schemabeheerder. Ze heeft geen arbitragetaak en is geen ombudsman. Het is daarom niet mogelijk om onafhankelijk advies per melding te geven. Er zijn tal van mogelijkheden op de markt om disputen te regelen. Denk hierbij aan een second-opinion door een andere installateur of inspectie-instelling, advies van een gespecialiseerd adviesbureau of mediation. Het CCV houdt zich aanbevolen om samen met zorgkoepels mee te denken over een passende regeling.

Begin 2018 koppelt het CCV de analyse van de ontvangen meldingen terug.

MELDPUNT

Loopt u tegen vergelijkbare kwesties zoals in dit artikel genoemd met inspectie en onderhoudsbedrijven aan? Meldt dit bij het CCV, zodat wij - samen met inspecteurs en onderhoudsbedrijven - kunnen zoeken naar structurele oplossingen!

LINK NAAR MELDPUNT